

Ügyiratszám: BTM/1804-3/2026
Ügyintéző: Szerdahelyi Márk

KÉPZŐMŰVÉSZETI SZAKÉRTŐI ÁLLÁSFOGLALÁS

A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervezetek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény 109. § (1) és (2) bekezdéseinek alapján.

1.) TÁRGY

Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzatának kezdeményezésére a Budapest IV. kerület, Szent István téren felállítandó, Tóth Dávid: Goll János című emléktábla 1:1 arányú agyagmodelljével kapcsolatos szakértői zsűri

2.) SZAKÉRTŐI KONZULTÁCIÓ IDEJE, HELYE

2026. július 20., 10 óra 30 perc, 1036 Budapest, Lajos u. 158. (Budapest Galéria)

3.) RÉSZTVEVŐK

A Budapest Galéria megbízásából felkért szakértők:
Böjte Horváth István szobrászművész
Klaniczay János építész, urbanista

Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata részéről:
Koleszár Zsuzsanna referens

Az alkotó:
Tóth Dávid szobrászművész

A Budapest Galéria részéről:
Dr. Szerdahelyi Márk művészettörténész, osztályvezető
Dr. Schmidt Péter művészettörténész, jegyzőkönyvvezető

4.) KÖRÜLMÉNYEK ISMERTETÉSE

2026. július 10-i dátummal Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata képzőművészeti szakértői állásfoglalás iránti kérelmet nyújtott be a Budapest IV. kerület, Szent István téren (hrsz.: 72186) elhelyezendő, Tóth Dávid: Goll János tiszteletére állítandó emlékművel kapcsolatban. Az Önkormányzat az emlékműállítással a helyi kezdeményezésre létrejött Goll János Emlékbizottság javaslatát karolta fel annak céljából, hogy a névadó Goll János (1841-1907) zenepedagógus, testnevelő tanár részére – az Újpesti Torna Egylet alapító elnökének, illetve az újpesti zeneiskola társalapítójának – a születése 185. évfordulóján méltó emléket emeljenek.

Az Újpest Önkormányzat először Mihály Gábor szobrászművészt kérte fel egyenes megbízással az emlékmű létrehozására. A tervezett alkotás magas költségei miatt a megbízó később elállt annak kivitelezésétől és helyette új, meghívásos pályázatot indított. Az ily módon

felkért szobrászművészek közül Zsemlye Ildikó nem nyújtott be tervet, Buda István pedig hiányosan, így a megbízást Tóth Dávid nyerte el.

A zsűrit megrendelő Önkormányzat a bírálati munkához megküldte Bedő Katalin alpolgármesternek a helyi Közművelődési és Oktatási Bizottság részére 2026. március 5-én benyújtott előterjesztését, melynek tárgya Goll János, az UTE alapító elnöke születésének 185. évfordulója alkalmából az említett helyszínen állítandó művészeti műalkotás elhelyezésére vonatkozó döntés véleményezése volt. Ezen kívül a zsűri rendelkezésére bocsátotta a felállítási helyszín térképét, 3 db fotót a lokációról és annak környezetéről, Tóth Dávid rajzát a emléktábláról, ill. egy korabeli fényképet Goll Jánosról. Méretarányos, a tervezett helyszínbe beillesztett látványtervet a Budapest Galéria nem kapott a tervezett emlékműről.

Az emléktábla a Szent István téren az Egek királynéja temploma és a gyermekjátsszótér közötti területen kerülne elhelyezésre, a templom ÉNy-ra néző homlokzati tornyának (és főbejáratának) tengelyétől balra, a zöldterületet határoló szegélyköves perem visszaléptetett része által kialakított sarkában, a térre frontális elrendezésben.

Az alpolgármesteri előterjesztés szerint az emlékművet egy "erőteljesebb (3x2x1,5 méternél nem nagyobb) kőszikla" képezné, rajta az arcképes bronzrelief, alatta a vonatkozó feliratok kőbe vésve. Az alkotóművész a bírálatra elhozta az emléktábla elkészült agyagmodelljét. Jelen zsűri a tervezett helyszínt, ill. az alkotó által bemutatott dombormű 1:1 arányú agyagmodelljét vizsgálja.

5.) SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY

A Szent István téri helyszínt az emlékműállítást kezdeményező Goll János Emlékbizottság választotta. A kiválasztásnál fontos szempont volt, hogy e mellett található az UTE megalapításának helyszíne, illetve az Erkel Gyula Újpesti Zenei Alapfokú Művészeti Iskola, melyekhez Goll Jánosnak – mint alapító, illetve társalapító – köze volt. A zsűri üdvözölte és támogatta a választást, illetőleg elismeréssel szolt a tér rendezettségéről, csupán a tágabb környezet (pl. a kerámitburkolatú parkoló) felújításának igénye merült fel.

A fent vázolt helyszínen tisztázásra került a r.k. templom főbejárata körüli zöldfelület előtt, annak bal oldalán az emlékmű pontos pozíciója is: a szakértők javaslata szerint célszerű volna szorosan a gyeper körüli szegélykőhöz húzni, vagy oly módon pozicionálni, hogy a kettő között ne maradjon értelmezhetetlen tér – utóbbi esetben a parapettől kb. 1-1,5 méterre.

Az önkormányzati közgyűlési határozatban rögzített feltételek miatt Tóth Dávid művészi szabadsága rendkívül korlátozott volt, tartania kellett magát a korábban lefektetett koncepcióhoz és annak méreteihez. Egyetlen jelentősebb eltérést kezdeményezett: nem nyers sziklára – hátul kihasasodó rusztikus kőre –, hanem egy hátul is vágott kőtömbre kívánja elhelyezni a domborművet – tekintettel arra, hogy a térhez az illik jobban. A felszíntől számított 2,5 méteres magasságot szintén redukálná. A zsűri mindkét módosítási javaslatot elfogadta.

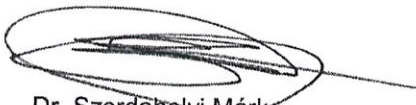
Ami magát a domborművet illeti: a zsűri dicsérte annak művészi kvalitásait, különböző területek egymáshoz viszonyított, megfelelően kialakított plaszticitását, melyek eredményeképp karakteres portré jött létre. Javaslata született az agyagponyarársz szélesebbre vételére, ám az alkotóművész szerint elsősorban a nem megfelelő fényviszonyok miatt tűnhet fel ez a diszkrépancia. A szobrász szakértő javasolta, hogy a megfeszített fehér ing optikailag vissza legyen véve, a csokornyakkendő félig zakó alá rejtett ábrázolásával viszont a művész annak túl domináns mivoltát kívánta ellensúlyozni.

A zsűri szintén pozitívan viszonyult az emléktábla feliratának játékos betűihez (egyedül az L-betű kialakításának zavarosságát jelezte). Az alkotóművész szerint a betűk homokfúvásos technikával kerülnek kialakításra és antracittal lesznek kifestve. Az építész szakértő javasolta Goll János nevének rusztikusabb, kézi vésését, továbbá a 2026-os évszámnak a tervezettnél magasabbra vételét. Végül a művész még megjegyezte, hogy a bronz relief patinafehérítését a kőfelületre a dombormű alatti rész 45 fokos kialakításával – ún. vízzorral – fékeznék meg.

A zsűri támogatja a készülő alkotás felállítását és méltányolja az agyagmodell művészi színvonalát is. Ugyanakkor javasolja az Önkormányzatnak a nyilvános pályázati feltételek mellett, hogy racionálisabb időkerettel támogassa az innovatívabb megoldások születését a jövőben. A helyszínválasztás kapcsán elismeri és dicséretesnek tartja a relevanciát Goll János életútjához, ugyanakkor felhívja a figyelmet a térre esetlegesen állítani tervezett további emlékművek „halmozásának” veszélyére.

A fentiek alapján a Budapest Galéria a bemutatott mintát és tervet emlékmegőrzésre alkalmasnak találja és felállítását támogatja.

Budapest, 2026. július 31.

Dr. Szerdahelyi-Márk
osztályvezető

Melléklet: képek (4 db)

Az állásfoglalást kapják:

- Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzat, 1041 Budapest, István út 14.
- Főpolgármesteri Hivatal Kulturális, Turisztikai, Sport és Ifjúságpolitikai Főosztály
- Budapesti Történeti Múzeum
- Budapest Galéria

